

Література

1. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник / О. Ф. Скакун; пер. з рос. – Х.: Консум, 2001. – 656 с.
2. Шмідт-Ассманн Е. Загальне адміністративне право як ідея врегулювання: основні засади та завдання систематики адміністративного права / Е. Шмідт-Ассманн; пер. з нім. Г. Рижков, І. Соїко, А. Баканов; відп. ред. О. Сироїд. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: К.І.С., 2009. – 552 с.

УДК 342.5

Петков С. В., д.ю.н., професор,
Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Ріг, Україна

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА БУДОВУ СИСТЕМИ ПРАВА НА ПРИКЛАДІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

Великим кроком до роздержавлення частини правовідносин і їх урегулювання відповідно до світових стандартів стало виділення окремої галузі права – господарського права. Проте й досі точаться дискусії щодо його суті та місця в системі права вважаючи витоками формування господарського права саме адміністративно-правову сферу суспільних відносин. Так, одні вчені категорично стверджують про обґрунтованість існування господарського права саме як самостійної галузі права (В. К. Мамутов, В. В. Лаптев, І. Г. Побірченко та ін.). Інші (С. Братусь, Р. Халфіна, Г. Матвеев, Я. Шевченко, А. Довгерт та ін.) вважають господарське право не самостійною галуззю права, а поєднанням цивільно-правових та адміністративно-правових норм, що діють у сфері господарювання.

Висловлюються погляди про те, що господарські правовідносини не можна розмежувати на цивільно-правові та адміністративно-правові, хоча історичне коріння господарського права лежить у сфері як публічного, так і приватного права. Крім того, господарське право має значний за обсягом власний нормативний матеріал, що не належить ні до цивільного, ні до адміністративного права. Одним з таких інститутів, які зумовили виділення господарського (торгового, комерційного) права в окрему галузь права, є інститут банкрутства.

Більше того, існує наукова позиція, за якою в межах галузі адміністративного права слід виокремлювати підгалузь – адміністративно-господарське право. «Необхідність виникнення та розвитку адміністративно-господарського права пояснюється потребою впорядкування суспільних відносин, які виникають між суб'єктами

економічної діяльності. У регулюванні таких відносин, безумовно, зацікавлені як названі суб'єкти, так і держава, оскільки нині економіка має фундаментальне значення для забезпечення існування населення країни та постійного підвищення рівня його життя. Таким чином, на державному рівні виробляються та приймаються норми, які мають сприяти розвитку національної економіки. Ці норми, власне, і утворюють адміністративно-господарське право» [1, с. 35].

Не можна не брати до уваги і тенденцію до викристалізації нового підходу до розуміння системи права на основі системи законодавства. Поділ права на галузі і підгалузі запроваджений у радянській правовій доктрині, не завжди є таким що відповідає вимогам часу. В цей час у багатьох державах Європи право продовжує розвиватись на підвалинах римського права. У французькій правовій науці воно поділяється на дві спеціальності: публічне і приватне [2, с. 12]. Так з'явилися нові галузі права: інформаційне право, банківське право, фінансове право, податкове право та інші. Фактично вони б'ють до поняття «галузі законодавства», аніж «галузі права». Адже в них «змішані» публічно- і приватно- правові відносини, змішані методи, режими тощо. Великої ваги в них набули наукові розробки з інших наук та прикладних дисциплін: економіки, математики, статистики та інших.

Десятки дисертаційних досліджень предметом яких є господарсько-правові відносини, регулювання соціальних процесів в державі, свідчать з одного боку про те що сьгодні адміністративне право стало своєрідним каталізатором трансформації як суспільних відносин так і наукової і законодавчої складових права, як явища. Цей процес вже відбувається. І вчені не повинні стояти осторонь, а навпаки досліджувати і розвивати новітні підходи. Ми вже маємо позитивний досвід в появі таких наукових шкіл: «податкове право» - М. П. Кучерявенко, «медичне право» - С. Г. Стеценко, В. Ю. Стеценко, «інформаційне право» - К. І. Беляков, Р. А. Калюжний, І. В. Арістова, «митне право» - Д. В. Приймаченко, Ю. Д. Кунєв, Б. А. Кормич та інші.

Наразі є зрозумілим, що господарська діяльність суб'єкта господарювання незалежно від форми власності – чи то приватна фірма, чи то державна установа, має регулюватись нормами приватного права. Сплата комунальних рахунків, виплата заробітної плати, тощо – прояви господарської діяльності. А отже, господарське право – частина приватного права. А отже, правовідносини та відповідальність за їх порушення не можуть регулюватись адміністративним законодавством. Норми, які регулюють відповідальність за проступки у сфері господарювання, наразі повинні бути віднесені до господарського права як «господарські проступки», так само, як це відбулося з митними проступками.

Література

1. Мельник Р. С. Адміністративно-господарське право як структурний елемент системи адміністративного права: зарубіжний досвід та національні особливості / Р. С. Мельник // Право і Безпека: науковий журнал. – 2010. – № 2 (34). – С. 34–37.

2. Головка Л. В. Вступительная статья / Кабрияк Р. Кодификации / пер. с фр. Л. В. Головка. – М.: Статут, 2007. – С. 12.

УДК 349.42:338.432(043.2)

Петков С. В., д.ю.н., професор,
Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Ріг, Україна
Омелько Г. Т., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Під юридичною відповідальністю розуміється державний примус до виконання вимог, передбачених законодавством, охоронне правовідношення, в якому порушник зобов'язаний відповідати за свої винні вчинки. В аграрному праві відповідальність являє собою комплексний правовий інститут, який охоплює сукупність юридичних норм, що закріплюють види, засоби й порядок застосування заходів за порушення в сільськогосподарському виробництві.

Об'єктом відповідальності є винне порушення юридичних приписів, що регулюють здійснення виробничо-господарської й іншої діяльності сільськогосподарських підприємств та їхніх об'єднань [1, с. 200].

Суб'єктами відповідальності за порушення аграрного законодавства є: громадяни, що ведуть фермерське господарство, власники особистих селянських господарств, інші працівники сільськогосподарського виробництва, а також сільськогосподарські організації (підприємства, кооперативи, товариства тощо), основним видом діяльності яких є виробництво і реалізація сільськогосподарської продукції [1, с. 201].

До неправомірних діянь, що суперечать нормам аграрного законодавства, належать: екологічні правопорушення (порушення приписів про поліпшення сільськогосподарських земель, охорону ґрунтів та інших природних ресурсів, що використовуються в сільському господарстві); порушення організаційних основ і правил ведення сільськогосподарського виробництва (недодержання правил внутрішнього розпорядку, ветеринарних правил обслуговування тварин, правил і норм техніки безпеки та виробничої санітарії, охорони здоров'я працівників сільськогосподарських підприємств); заподіяння збитків майну